

Sanatın "Popüler Kültüre" Kurban Edilmesi

İçeriği Yazan: [İhsan SEFER](#) [1] Zaman: Cum, 08/08/2014 - 21:32

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünsün

"Çağdaş sanatın iki yüzlülüğü özetle: Zaten beş para etmez bir şeyken beş para etmeyen, anlamsız, saçma sapan bir şey olmayı kendine bir hak olarak görmek; beş para etmez bir şey olmaya çalışmak ve yüzeysel terimler kullanarak yüzeysel bir şey olduğunu iddia etmekten ibarettir."

Tüketim kültürünün yükselişiyle birlikte bizim refah toplumuna dönüşümümüz meta fetişizmini ortaya çıkarmıştır. Tüketim kültürünün ve meta fetişizmin insanlar üzerindeki tesirinin bir etkisi de, yeni ihtiyaçlar yaratılarak tüketme duygusunun sürekli olarak canlı tutulmasıdır. Her şeyin tüketim nesnesi haline dönüşmesiyle de, öznenin gerçeklik algısının bozulmaya başlaması bir olmuştur. Öznenin etrafını saran gizemli ve tutkulu hava, nesne hakkında gerçek bilgiyi saklar. Böylece nesneyi, nesne olmaktan çıkaran bir tür göstergeye dönüştürür. Yani nesne, öznenin dünyasında gerçekte bir yer bulmaz, sadece göstergesi bulunur. Bu bir tür yansımadır.

Yansımanın, insanlar tarafından bir gösteriş aracı olarak kullanımı sanatın konumlandığı yeri de ilgilendirmektedir. Çağımızda üretim ve tüketim çarkının daim olmasını zorunlu kılan bir sistemin içerisindeyiz. Sistemin çarklarının işlerliğini bozacak herhangi bir unsura yer verilemez bu durumda. İnsanın en uç yaratıcı eylemlerinden birisi olan sanat üretimini de bu bağlamda kontrol etmek durumundadır. Bireylerin tüketmek için sosyalleşmelerini sağlamak, onların sisteme hizmet etmeleri açısından kandırılmaları demektir.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra tüketim mallarının daha iyi pazarlanması amacıyla birçok yeni teknik geliştirilmişti. Bu tekniklerin kullanılmasıyla yeni bir sanat akımı ortaya çıkacaktır: Pop ART. Pop Art'ın en çok bilinen isimlerinden birisi olan Andy Warhol'un eserleri bugün dahi geniş bir pazara sahiptir. Baudrillard, Rauschenberg haricinde çağdaş sanatın iki önemli ismi olduğunu belirtir: Andy Warhol ve Marcel Duchamp'dır. Baudrillard'a göre bu sanatçılar her nesneyi sanat nesnesi haline dönüştürmüşlerdir. Baudrillard, Warhol'un kusursuz bir makine olduğunu düşünmektedir. Warhol kendi atölyesini de bir fabrika olarak tanımlamaktadır. Warhol sanat üretmekten ziyade, ticari nesnelere sanatsal form kazandırmıştır.

Andy Warhol - Marilyns

Mayıs 2014'de ziyaret ettiğim Pera Müzesi'nde çalışmalarını sergilenen Andy Warhol için şunlar yazıyordu: *"Fikirlerin, insanlar ve olayların metalaştırıldığı ya da metalaştırılma potansiyeli taşıdığı maddi bir dünyada Warhol, çoğaltılabilirlik ve yeniden üretilebilirlik teknikleri ile her şeyi nesne statüsüne indirgeyerek, içerik ve formu önemsizleştirdi. Popüler, fani, harcanabilen, düşük maliyetli, seri imal edilen, genç, hazırcevap, hileli ve büyüleyici bir sanat üretti. Warhol popüler kültürün Amerika'da yaratılmış en iyi şey olduğuna inanıyordu; herkese on beş dakikalığına dünyaca ünlü olma şansını veren genç, eşitlikçi, anti-otoriter, demokratik bir kültür. Bütün kalbiyle, Amerikan popüler kültürünün mitleşmesi için uğraştı."*

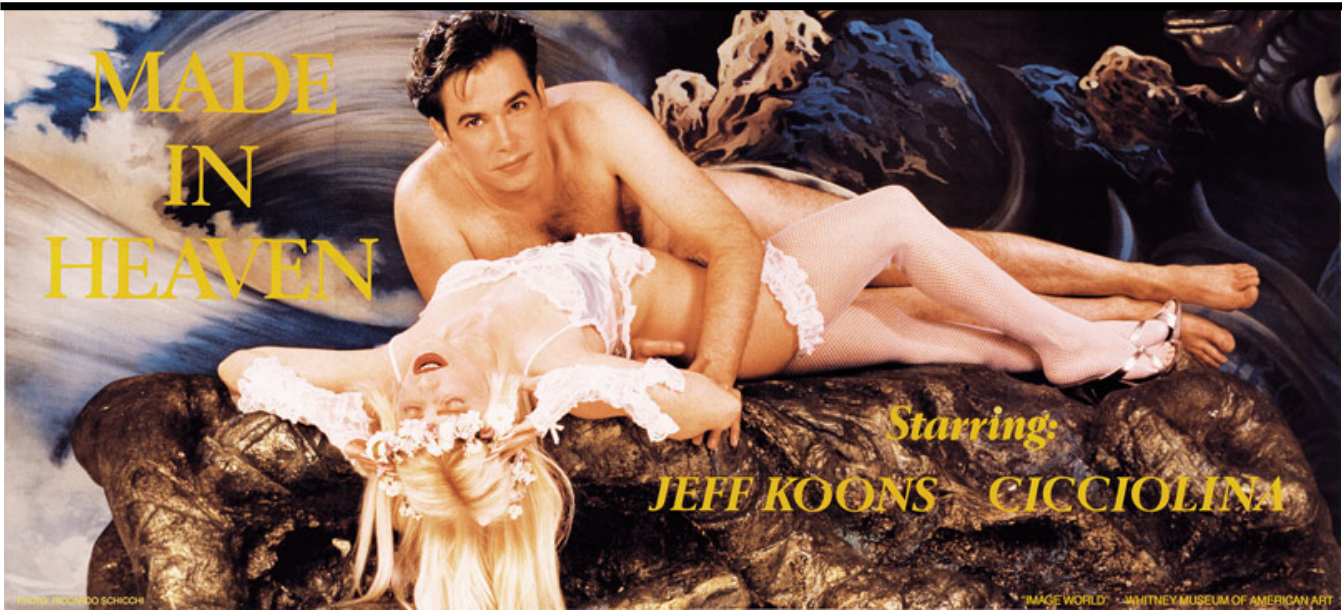
Popüler kültüre demokratik olarak yaklaşan Andy Warhol, popüler kültürü herkesin tüketimine açmaktadır. Bu özelliği ise, o kültürün bir endüstri meselesine dönüşmesine neden olmaktadır. Friedrich Nietzsche'nin eleştirel bir bakış açısıyla, halk katmanlarının hiçbir ruh katmadan ürettiği ve hiçbir özen sarf etmeden tükettiği bir meta olarak gördüğü popüler kültürü Karl Marx, lümpen proletarya tasvirlerinde kitle kültürünü tanımlamak için en uygun kavram olarak görür. (Aktay, 2001:35) Popüler kültürün esas işlevi eğlencedir (Marshall, 1999:591)

Emek harcanan veya harcanmadan ortaya çıkan ürünler, popüler kültürün sağlayıcısı medya tarafından acımasızca tüketilmektedir. Örneğin sosyal medya üzerinden şiir paylaşımlarının yoğun olduğu dönemlerde Can Yücel furyası vardı. Şu an var mı? Halil Sezai furyası vardı, ne kadarı kaldı? Karikatür karakteri olan Baattin, asıl mizacından çıkartıldı. Bu saydıklarım ve saymadıklarım için herhangi bir savunma cephesi açmıyorum. Bir "nesne"nin nasıl dönüştürüldüğünü ve tüketildiğini basit birkaç örnekle göstermek istedim.

Baudrillard'a göre çağdaş sanat sisteme kendini tükettirerek hizmet eder. Artık sanayi nesnesi gibi bakılan ürünler, alıcısına toplumda bir statü kazandırma işlevi görmektedir. Bu yüzden asıl önemli olan "imza"yı fetişleştirmektedir. Uzun zaman önce imza atmanın tanrıya karşı gelmek olduğuna inanan sanatçılar çalışmalarına imza atmazlardı. Sekülerizmin ve hümanizmin etkisiyle artık güç insana odaklanıyor ve imza atmak yaygın hale geliyor. Bu dönemde üretilen eser artık bir markaya dönüşüyor. Ne tesadüftür ki, popüler kültür, tüketim kültürü de markalarla iyi anlaşmaktadır. Artık geriye kalan sadece fikri pazarlamaktır. Kitsch "sanatın" tanınan ismi Jeff Koons'un İtalyan porno yıldızının Cicciolina ile verdiği bir poz nedense sükse yapmıştır. Bunun fotoğrafları Venedik Bienali'nde sergilenmiştir. Aynı kişinin "Michael Jackson and Bubbles" adlı çalışması 5.6 milyon dolara satılmıştır.

Jeff Koons - Michael Jackson and Bubbles / 1988, 42 x 70.5 x 32.5 Porselen

Jeff Koons (1955), Made in Heaven – Starring: Jeff Koons and Cicciolina, 1989, Offset-Lithographie

Sonuç olarak sembollerle yaşayan ve yaşatılmaya çalışan birer organizmalarız. Bu sistemde hiçbirimizin diğerinden bir farkı yok. Etrafımızı saran bu aura yüzünden, gerçekte herhangi bir bağımız kalmamıştır. Baudrillard, "Gerçek simülasyona dönüştü. Buna yol açarsa kültür endüstrisinin kendisidir. Yaşadığımız evren simülasyon evrenidir." der.

İhsan SEFER

ihsan.sefer@politikadergisi.com

Kaynakça:

-AKTAY, Yasin (2001), "Karizma, Popüler Kültür ve Faşizm", Tezkire, Yıl:10, Sayı: 22, Eylül/Ekim, Ankara.

-MARSHALL, Gordon (1999), Sosyoloji Sözlüğü, (Çeviren: Osman Akınhay- Derya Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

Yorumlar

- [Kültür/Sanat](#) [2]

Kaynak URL (01/05/2024 - 23:16 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/sanatin-populer-kulture-kurban-edilmesi>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/ihsan-sefer>

[2] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/kultursanat>